

שייקה אופיר — נכס לאומי — יוצר ישראלי אוחנטי

— חולה מאוד — המדינה כולה דואגת לו

שייקה

את אמנות הפנטומימה היום, בעודו חולה, מתכננים חבריו, אמני ישראל, ערב הצדעה מיוחד לכבודו, שייערך בעוד חודש. בינתיים גם הציעו רבים להעניק לו את פרס ישראל. בין נקודות-הציון הרבות שאפשר לזקוף לזכותו של אופיר היא עיצובה של להקת הגשש החיוור, שגם היא הפכה בינתיים לסמל.

לשייקה ארבעה ילדים. שניים מנישואיו הראשונים לאוהלה הלוי: עדי בן ה-35 ועתליה בת ה-33; ושניים מנישואיו ללידיה, אשתו הנוכחית: ישראל אלכסנדר (ג'יגי) בן ה-21 וקארין בת ה-15.

בשנת 1976 פירסם שייקה את סיפור-חיינו בשני המשכים בהעולם הזה. הסיפור מובא כאן במלואו.

מאת שייקה אופיר — 1976

מותח אותי. הוא מכיר את מנהל אוהל! לא יכול להיות! חיכיתי שעה, חיכיתי שעתיים, לא דובים ולא דן. מסתבר שהוא פשוט אכל אצל מישפחת הלוי צהריים, ורק בסוף הארוחה אמר: "דרך אגב, יש לי חבר מוכשר, כדאי שתפגוש אותו". הלוי אמר: "תביא אותו פה".

מעטפה על הפסנתר

כך באתי לבחינות. כל הנבחנים החזיקו בידיהם ביאליק, ושיינהו, שמיים, בקשו רחמים עליי. החכרה היו צעירים, ענובי עניבות, והנה באתי אני, פלמ"חניק מוזנת, כלי קטע ביאליק.

ישבתי ושמעתי אותם עולים בזה אחר זה וקוראים: "שלום רב שובך, ציפורה נחמדת, שמיים בקשו רחמים עליי".

כשהגיע תורי אמרתי: "אני מצטער, לא הספקתי להכין קטע של ביאליק". היה שום לא-נורמלי, ואחר-כך הראיתי להם קטע איך פלמ"חניק מתנהג ב"מיקלחת בקיבוץ. אפילו לא ידעתי אז שקוראים לזה פנטומימה. האולם נשכב. אחר-כך הראיתי להם שלושה טיפוסים באים לקולנוע.

הם החזיקו אותי שם שעה שלמה. נגמרו לי הקטעים, והמצאתי במקום קטע על פלמ"חניק שבא לבקש עבודה. ואז אמרו לי טעון שונה מאשר לאחרי: "נודיע לך בכתב".

כשחזרתי למשק, עשיתי פארוודיה על כל הנבחנים. החכרה התגלגלו מצחק ואמרו לי: "שטויות, אתה טוב בשביל החכרה", לא בשביל תיאטרון. כחררה-אוכל עמד פסנתר, שעליו היה מונח הדואר. כעבור שבועיים עלה דן ב"אמוץ על הפסנתר, לקח מעטפה וקרא: "ישעיהו גולדשטיין, תיאטרון פועלי ארץ-ישראל". כששמעתי את זה החזקתי בשתי שורות השולחנות, עשיתי סאלטה, נחתתי על הגב. לא יכולתי לנשום, והייתי לבן כמו סיד. אמרתי לדן, חצי מת: "אל תפתח!" אך הוא, כמובן, פתח. העיניים שלי נפלו על המילה: "נתקבלת".

כתבתי מיכתב למפקד, לאמור: "היות שכל הספינות של המפעילים ממילא נתפסות, היות שחלומי מאוד-מעולם היה להיות שחקן,

היות שהתקבלתי לאוהל, אודה לך מאוד אם תאפשר לי ללמוד, בתנאי שכשתתחדש הפעילות תקבלו אותי בחזרה".

וכך מציאתי את עצמי עם שמיכה, וזגניעלים, גרביים, תחתונים, כובעי

אלו: "ההורים מסכימים שתלך לפלמ"ח? שיקרתי ואמרתי: בטח!" נתנו לי כרטיס-נסיעה לעמק-הירדן. נשלחתי לאשדות-יעקב. נותרה לי רק בעיה אחת: איך אני מסביר כבית, בעיקר לאבא.

אמרתי לאמא שלי: "אני הולך לפלמ"ח" שאלה: "לכמה ימים?" אמרתי: "שנה". אמרה: "לך דבר עם אבא!"

אבא שלי עבר אז בבית-הרושת לביס-קוויטים פרומין, בשתי מישמרות. אני בא אליו ואומר לו: "אני הולך לפלמ"ח". לראות את האכזבה בעיניו, זה היה הדבר הכי קשה. הוא אמר לי: "כך אתה רוצה להרוס במהיר את כל עתידך? לך תקבל עבודה בדואר, תעלה כהדרגה, תהיה ב"אדם מכובד!"

אמרתי לו: "אבא, לא רוצה להיות פקיד!"

שאל אותי: "מה כן אתה רוצה להיות?"

עניתי: "טרקטוריסט!"

אבא שלי הביט בי כלא-אמין, ואמר: "שכח מזה!"

זו היתה הפעם הראשונה שהמריתי באופן גלוי את פיו של אבי. הייתי מאוד קשור לבית, למרות שהייתי פירחה.

כשהגענו לאשדות-יעקב ראיתי שכל החכרה שם מסתכלים עליי, ואחר התחיל לקרוא לי: קטצ'יק. פחדתי שיגלו את גילי. החכרה היו רובם אנשי קיבוצים, בני 21 עד 25, שאלו אותי: "מה אתה רוצה להיות?"

אמרתי: "טרקטוריסט. ואם לא — אז עגלון". אמרו: "לא זה ולא זה". אמרתי: "טוב, אז סבלות". שאלו: "למה?" אמרתי: "לפתח את השרירים".

שלושה חודשים תמימים בכיתי לילה-לילה מגעועים לאמא שלי. עד החופש הראשון, אחרי זה הפסקתי לכתוב.

באותה תקופה ביקשו מתנדבים לפלוגה הימית. השתתפתי בהורדת מעפילים. אחר-כך היתה תקופה שכל ספינה נתפסה, והיינו חוזרים במסע רגלי הביתה.

יום אחד היה נשף של הפלמ"ח, נקיבוץ מעברות. דן ב"אמוץ תירגם סיפור של ויליאם סארוואן, והייתי צריך לקרוא אותו. תוך כדי עבודה עם דן, הוא אומר לי: "למה אתה לא לומר תיאטרון? אתה צריך להיות שחקן!"

אמרתי לו: "להיות שחקן זה הלום שאינו ניתן להשגה". דן אמר באר"י שות: "אני אכיר לך את משה הלוי, מנהל תיאטרון אוהל, ואתה תלמד אצלו".

שבת אחת הוא לקח אותי איתו, לפגוש את הלוי. הגענו לרב הוז 9, ודן אומר לי: "חכה פה" חשבתי שהוא

ני דור רביעי בירושלים, נולדתי כישעיהו גולדשטיין ב-4 בנובמבר 1928. את הקאריירה שלי התחלתי בתור הכיבשה השחורה ב"מישפחה, אבל היום כל אחד מודה שאני כעצם הכיבשה הלבנה. אנשים רבים סבורים, משום-מה, שאני ממוצא ספרדי, אך האמת היא שעם האמא שלי אני מדבר עד היום באידיש.

כילד הייתי חבר בתנועת-הצופים, שבט יודפת. ששכנ בבית-הספר לבנים שבין בית-השימוש הציבורי ברחוב הרכ קוק לבין בית-החולים של ד"ר טיכו. את לימודיי עשיתי באליאנס, שם הייתי האשכנזי היחיד, והיו לי צרות בגלל זה. הייתי המצחיקן של הכיתה, וזה עלה לי ביוקר. אם מישוהו הרעיש בשעת השיעור, היה המורה אומר אוטומטית: "גולדשטיין, החוצה!"

הייתי חולה לקולנוע, ותושב קבוע של קולנוע אדיסון וקולנוע אוריון. הסרטים השפיעו עליי, והמיספר הראשון שלי היה פינג'פונג דימוני שהייתי משחק עם חבר שלי. החברה היו שוכבים על הריצפה.

גדלתי בשכונת אבן-היהושע, והיינו הולכים מכות עם הילדים הרתיים. הם היו פייטרים לא רעים בוריקות אנבים. מכיוון שלא הייתי הטיפוס שמת-אקלם בקלות, עשיתי סיבוב בכל תנועות-הנוער בעיר, כולל בית"ר ומי חנות-העולים. הייתי פירחה לא-קטן, ותמיד חיפשתי איפה אפשר לעשות חיים. יום אחד בא לשכונה גבר, הראה לנו אקרוס קטן ושאל אם אנחנו רוצים להצטרף להגנה. אמרנו: בטח! קבענו פגישה טורית בבית-הספר לבנים, וכך נכנסנו להגנה, שלא היה אלא שבט צופי יודפת.

כל חג עשו הצגה בכיתה ובאופן טיבעי הפכתי לכוכב. כתבתי מי ערכונים, הצגתי פנטומימה. וכך עבר לו הזמן, עד שיום אחד פגשתי חבר בכיכר-ציון, לבוש במיכנסים קצרים, נעליים גבוהות ומעיל שלוש-רביעי. שאלתי אותו: "לאן נעלמת?" אמר:

"שש, פלמ"ח!"

אמרתי לו: "גם אני רוצה". הייתי בן 15 וחצי, גמרתי תיכון והגשתי בקשה לפלסטין פוסט אופיס, כדי להתקבל לעבודה בדואר. חיכיתי לתשובה. אבי, ויכרונר-לברכה, אמר לי שזה מיקצוע יפה מאוד, מיקצוע מכובד.

אבל באיזשהו מקום הבנתי שי העניין הזה גורלי. אם אני נכנס לעבוד בדואר, אני גומר את החיים שלי בתור פקיד.

באותו יום הלכנו, החבר שלי ואני, לרחוב בן-יהודה. היה שם מישר של הפלמ"ח. שאלו אותי בן כמה אני. שיקרתי. אמרתי: "שמונה-עשרה". שי

שחקן צעיר (1954)

עם זיוה שפיר-רודון (1956)